

# VAN VENUS TOT MADONNA

## 1 lente

### het boek in een notendop

Wist je dat God ooit getrouwd is geweest? En dat wij dat vergeten zijn? Sterker nog... Hij is het nog steeds en wij weten het niet meer. Ooit heeft 'mevrouw' God bestaan. Zij die zijn vrouw wordt, blijkt historisch gezien *ouder* dan haar echtgenoot. Zij manifesteert zich in stenen tijden als de oermoeder. Dan is zij in volle glorie. De vele Venusbeeldjes die wij zowel in de oude als nieuwe steentijd vinden, zijn het bewijs. Het is *zomer*.

Maar de *herfst* breekt aan. In de oudheid manifesteert mevrouw God zich als moedergodin. Nu is zij op haar retour. Wij volgen haar en haar priesteressen in Egypte, Mesopotamië, Syrië en Kanaän. In de kunst en in de bronnen. God de moeder krijgt een zoon, die steeds belangrijker wordt. Met *hár* gaat het bergafwaarts.

Het wordt *winter*. De tijd van de ondergang van mevrouw God breekt aan. De aandacht verschuift nu definitief naar haar zoon en echtgenoot. De vadergoden komen eraan. Van de storm- en weergoden blijft er uiteindelijk in allerlei culturen maar één vadergod over. Hij ontwikkelt zich tot de ene en enige God. In het christendom tot God de vader. De verering van God de moeder wordt verboden. Zij wordt weggeschreven uit de teksten. In de godinnen Asjera en Eva wordt zij vermoord. In dochter Sophia onschadelijk gemaakt tot een van de eigenschappen van God. In de aardse vrouw Maria Magdalena als hoer veracht. Deze negatieve bagage speelt ons bewust en vooral onbewust nog altijd parten.

Het boek '*Van Venus tot Madonna, een verborgen geschiedenis*' is een speurtocht naar de verborgen vrouwelijke kant van God. Archeologie, kunst, mythen en hymnen worden onderzocht om het verloren beeld terug te vinden.

In deel een, de *lente* dook het spoor van de verborgen Moeder na lange tijd weer op. In het eerste hoofdstuk van deel een las je hoe zij opnieuw in diverse wetenschappen teruggevonden wordt. Hierna volgt een overzicht wat je in de volgende delen kunt verwachten. Uiteindelijk wordt het bewijs geleverd. De verborgen Moeder bestaat!

## 2 zomer

### jagers en verzamelaars uit de oude steentijd

Tot voor kort werden de jagers-verzamelaarsculturen in de oude steentijd vanuit het mannelijk denken onderzocht. Dappere Tarzan werd door mannelijke wetenschappers als motor van de evolutie voorgesteld. Voor de onderdanige Jane, die gehoorzaam in haar hol bleef, was nauwelijks aandacht.<sup>1</sup> Maar Jane blijkt na het afleggen van de mannelijke oogkleppen een stoere vrouw, een voedselverzamelaarster en jaagster, een strijdster, die het leeuwendeel van het voedsel op de plank brengt. Partnerschap staat centraal. Wij zien vrouwen en mannen in *groepen* en niet in gezinsverband leven. De groepen hebben hun eigen cultuur. God de moeder vervult de sleutelrol van levengefster. Ook aan de jagers die op dieren jagen die door moeder aarde voortgebracht worden.

Een van de kardinale punten in deze culturen is dat men in die tijd wél weet wie de *moeder* van het kind is, maar de *vader* niet. En áls men hem al kent, vindt men hem niet interessant. Hedendaagse culturen als die der Khasi in Noord-India en Trobianders in Melanesië kennen de biologische rol van de vader wel degelijk, maar vinden de persoon van de vader verder volkomen onbelangrijk.<sup>2</sup> Het is de *moeder* die leven geeft. De moeder ontvangt een voorouderziel weer *opnieuw* in haar lichaam. Het gaat niet zozeer om de bevruchting van het lichaam, maar om het opnieuw *ontvangen van een ziel*. Een ziel die opnieuw wordt geboren. Men is overtuigd van *reïncarnatie*. Men denkt in cycli. Sterven is elders geboren worden. Dood bestaat niet. Dood is voortleven in een andere vorm.

Een vrouw heeft geen man nodig om van een *ziel* zwanger te raken, meent men. Er bestaan talloze mythen waarin de vrouw parthogenetisch, dus zonder man uit zichzelf baart. Ze wordt zwanger van winden en rivieren.<sup>3</sup>

### de vader wordt pas relatief laat belangrijk

Tot voor kort hadden vaders een probleem. Zij konden nooit zeker weten of zij werkelijk de vader van hun kind waren. Sinds kort kan een man via een DNA-test vaststellen of hij de biologische vader van een kind is. Onderzoek wijst uit dat tal van vaders die veronderstellen de biologische vader van hun kind te zijn, in werkelijkheid slechts de sociale vader zijn. Onlangs zijn de resultaten van een recent gehouden Nederlands DNA-onderzoek bekendgemaakt. De onderzoekers wilden weten hoe vaak de ‘sociale’ vader ook de ‘biologische’ vader van zijn kind is. Bij *één op de tien* kinderen blijkt diegene die de vaderrol in het gezin op zich neemt, de zogenaamde sociale vader, *niet* de biologische vader te zijn! Het DNA-onderzoek wijst zo’n 150 keer per jaar in Nederland uit dat de sociale vader niet de biologische is.<sup>4</sup> In dit fysieke probleem ligt een van de hoofdoorzaken van het machtsmisbruik van mannen naar vrouwen in de patriarchale culturen.

Een van de symptomen voor de daling van respect voor het vrouwelijke is het

doden van meisjesbabies. Men denkt ‘economisch’. Men denkt in termen van schaarste en niet in overvloed. Meisjes zijn duur omdat ze een bruidsschat meekrijgen. In de steentijd denkt men het *tegenovergestelde*. Een vrouw is haar gewicht in goud waard omdat ze vanuit de bron van Leven het leven doorgeeft. Duidelijk is dat onze *dappere* Jane pas in het vaderland tot lid van ‘het zwakke geslacht’ wordt ‘omgebouwd’. Bij de jagers en voedselverzamelaars staat de *stammoeder en oermoeder* centraal. In die tijd heet zij nog geen ‘Venus’. Dat is een naam die *mannelijke* archeologen haar geven wanneer ze haar kunst vinden. En haar vervolgens voor *hoer* uitmaken. Maar ook de prostitutie is pas later uitgevonden. Het is niet het oudste beroep ter wereld. Het is wellicht het oudste beroep in het land van de vaders.

### de nieuwe steentijd

Stammen blijken uiterst mobiel. Dit heeft te maken met veranderingen in klimaat aan het einde van de ijstijden na grofweg 9000 v. Chr. Het mooie is dat ultramoderne meettechnieken in de diepten van oceanen en op de toppen van ijsbergen klimaatsveranderingen tot op het jaar nauwkeurig meten en vastleggen. Het verklaart waarom volken wegtrekken en zich elders vestigen.<sup>5</sup>

Nieuwe dateringsmethoden brengen een aardverschuiving teweeg in klassieke opvattingen over de oorsprong van de beschaving in *Europa*. Er bestaat een kans dat de *Oud-Europese* beschaving niet alleen uit het oosten maar ook uit het zuiden en het westen afkomstig is. De zinsnede ‘het daget in het oosten’ gaat althans voor de oudste wortels van de Europese beschaving niet meer op: ‘het daget nu ook in... het westen’. Merkwaardig dat oeroude mythen het daar ook over hebben. Het paradijs in veel mythen uit het moederland ligt in het westen. Volken trekken weg en brengen elders beschaving. Noordwest-Afrika is tot nu toe sterk verwaarloosd als bakermat voor tal van volken die later verhuizen. Daar komt men in de traditionele wetenschap rond voor uit.<sup>6</sup>

### de oudste landbouwculturen

Vrouwen hebben een *sleutelrol* in de uitvindingen rond tuinbouw, landbouw en veeteelt, dus in de oudste landbouwculturen. Wanneer de grote kuddes het wegtrekkende ijs volgen, hebben de achterblijvers een voedselprobleem. Mannen schijnen aanvankelijk dóór te blijven jagen en soms langer van huis te zijn. Het is logisch dat vrouwen oplossingen bedenken om aan voedsel te komen. Zij bewerken de eerste tuinen en akkers. Zij worden de bezitsters van het land. Men werkt samen in vrouwenploegen. Dat gaat prima, de Irokezen in Noord-Amerika doen het tot in de 19<sup>e</sup> eeuw.<sup>7</sup> De clanmoeder gaat met haar dochters en hun gezinnen in *grote huizen of longhouses* samenwonen. Je komt ze *overal* tegen. Zelfs in ons eigen Zuid-Limburg. En dus ook in diverse hoofdstukken van dit boek.

De dochters erven van generatie op generatie de naam en het bezit van hun moeders. De zonen trouwen elders in of blijven thuis wonen. De broer van de

moeder vervult een belangrijke functie voor zijn zus en haar kinderen. Je vindt het terug in de mythen. Het zijn *sleutels* om oudere lagen in mythen naar boven te halen. De mannen van de gemeenschap jagen of hoeden het vee. De figuur van de *herder* in de mythe is ook zo'n *sleutel*.

Herdersvolken van buitenaf overvallen de kleine en vreedzame landbouwgemeenschappen in verschillende golven en fasen. De culturen van het moederland kennen geen verdedigende muren of wapens. Het zijn *open en vreedzame samenlevingen*. Ook deze 'harde' gegevens zijn opgespoord en komen in dit boek steeds terug. Die herdersvolkeren die het Midden-Oosten en Europa binnendruppelen, hebben een andere mentaliteit. Die enkelen van het begin zijn de voorbodes van hele horden. De oude cultuur raakt verzadigd van de toestroom. Er vindt een omslag van moeder- naar vaderland plaats. Je ziet het aan de manier van begraven en aan de grafinhoud. In tegenstelling tot vroeger raken de mannengraven goed met metalen wapens gevuld.<sup>8</sup>

De *grote families* die eerst in 'grootfamiliehuizen' wonen, krimpen tot kleine gezinnen, want de man 'sticht' een gezin. 'Zijn' *vrouw* trouwt nu van buitenaf in en wordt lid van een haar vreemde gemeenschap. Door het stichten van een gezin op eigen terrein, verzekert de vader zich van *een eigen zoon*. De zoon wordt de *erfgenaam* van de vader. Hij erft het *bezit* dat zijn vader inmiddels door *veehoeden en handel* verworven heeft.<sup>9</sup>

Tal van mythen tonen ons deze problematiek. Ook dit zijn *sleutels* om de omslag historisch te kunnen volgen. Je ziet het thema van het *schaken* en de *vrouwenroof*. Dit soort mannen dat van buitenaf komt, moet op die manier 'aan de vrouw komen'. Typisch dat wij het in het Nederlands altijd hebben over 'het aan de man komen'. Het is een voorbeeld van de omslag die in onze taal als uitdrukking 'ingeburgerd' is geraakt. In onze taal is er geen gezegde voor de historische situatie waarin de man aan de vrouw moest komen. Dat is te lang geleden.

Dat vrouwen geroofd worden in de mythen, komt zo vaak voor dat je eraan went en het 'normaal' begint te vinden. Vrouwen horen nu eenmaal tot het 'zwakke geslacht', zeker vroeger. Maar dat is de valkuil waar we - grootgebracht in het land der vaders - gemakkelijk intuïnen.

In het moederland zijn het de *koninginnen* die trouwen met de *vreemdeling*. Zij houdt er een *keur van minnaars* op na. Je ziet moeder en dochter en later moeder, dochter en kleindochter als *spil* in de mythen én de kunst functioneren. Zij zijn strijdbaar, zij vechten en doen aan sport. Het zijn geen 'doetjes' of in het andere uiterste 'boemannen'. Daar zijn ze in een negatieve mannelijke geschiedschrijving later voor uitgemaakt.

Daarna wint het mannelijke principe in de persoon van de *zoon* terrein. Mogelijk omdat men nu de biologische rol van de vader begrijpt en belangrijker gaat vinden. De *eerste goden* worden in dit boek in de literatuur en de kunst van de steentijd in Turkije en Oud-Europa opgespoord. Deze mannelijke goden zijn jaargoden. Hun beeld is in de desbetreffende hoofdstukken vastgelegd. Het

mannelijke staat nu nog symbool voor het sterfelijke principe van de natuur. Uit haar groep minnaars kiest de koningin een partner. Hij *mag* nu *koning* worden.<sup>10</sup>

### de koning bouwt zijn positie uit

In het begin vervult de koning een puur cyclische functie; elke herfst wordt hij gedood. Hij staat symbool voor het sterfelijk mannelijke. De god van de oogst sterft wanneer de natuur sterft en dus sterft ook de koning die dit symboliseert. Maar de koningin draagt functies aan hem over en hij wordt belangrijker. Hij bekleedt zich met haar symbolen en gewaden. Hij is slechts haar uitvoerder. Het wordt minder aantrekkelijk om hem na dertien maanden te doden.<sup>11</sup> Men verruimt de periode naar honderd maansomlopen. Koningin en koning bevruchten in een heilig huwelijksritueel in lente of zomer jaarlijks de velden. Hierna offert men in plaats van de koning iedere herfst *een jongen*.<sup>12</sup> Nog weer later verruimt men de periode met 325 maansomlopen van 19 jaar.<sup>13</sup> Ieder jaar dat de god van de natuur en de natuur sterven, offert men nu een stier. Het eind van het lied is dat de koning helemaal niet meer geofferd wordt. In zijn plaats wordt altijd een stier geofferd.

Wanneer goden *zonen van de stier* genoemd worden, gaat het om een cyclisch principe. Zij tonen zich aan ons als jaargoden, die in de herfst sterven om in de lente opnieuw door de godin via de koningin tot leven gewekt te worden. Osiris, Baäl, El en Jawhe en anderen worden *zonen van de stier* genoemd.

Pas later gaat één van de godenzonen, namelijk de stormgod die Baäl, Jawhe of Zeus genoemd wordt, zich uit de cyclus *losmaken*. Hij neemt een *agressieve* houding aan. Het is een *standaardhouding* die je in de kunst van Egypte, Mesopotamië, Syrië, Kanaän, Israël, Kreta en Griekenland veel tegenkomt. In de kunstgeschiedenis en de archeologie noemt men hem 'de smijgende god'. Deze met donder en bliksem smijgende god bereikt de top van de godenpiramide en gaat *alleen* heersen. Hij wordt alom gevreesd.

### mét de koning maakt God de zoon carrière

In patriarchale tijden maakt de partner van de verborgen Moeder, die ooit haar zoon was, carrière. Eerst gaat het om God de moeder én haar mannelijke partner. Dan is er echter een omkering naar God de vader met vrouwelijke partner. Deze ontwikkeling kom je tegen in Babylonië, Syrië, Kanaän en Griekenland. Het proces is in de desbetreffende hoofdstukken in kaart gebracht.

Wanneer de zoon carrière maakt, staat een *echtpaar* aan het hoofd van een *godenfamilie*. Uiteindelijk blijft er één mannelijke god over die al de anderen in zich opneemt, ook zijn echtgenote en haar eigenschappen. Dit proces zie je duidelijk terug in het jodendom, christendom en de islam. Men zegt wel dat Jahwe, God en Allah universele goden zijn, maar in de praktijk tonen zij mannelijke trekjes. De traditie die zich vanuit het gedachtegoed van grondleggers als Abraham, Mozes, Jezus en Mohammed ontwikkelt, neemt extreem vrouw-

onvriendelijke vormen aan. Zij leerden het ooit anders. Maar hun leerlingen en volgelingen begrijpen die les niet. Het vervelende is dat Jahwe, God en Allah dit vrouwonvriendelijke karakter van hun volgelingen gaan overnemen.

De koning werpt zich op als de dienaar van die éne God. Het is niet toevallig dat die ook de staatsgod wordt. De koning geeft zijn schrijvers de opdracht de mythen te herschrijven in het voordeel van God de vader, die nu als enige staatsgod overblijft. De koning ontpopt zich als Gods zoon op aarde en krijgt een semigoddelijke status.

Het is belangrijk te zien dat oorspronkelijk slechts het trouwen met de koningin recht op de troon geeft. Daarom worden er in het moederland buiten de koninklijke familie partners voor de koningin gezocht. De *koningin* is dus nog zo'n *sleutel* waarmee we in de mythen een verloren gegane erfenis kunnen decoderen. Dat gaat goed totdat de koning begrijpt dat hij zijn ambt kan verlengen door met de erfgename, soms zijn dochter, te trouwen. Daarom verenigt hij de vrouwen van koninklijken bloede in een harem en voorkómt dat mannen van buitenaf infiltreren.<sup>14</sup> De *omslag* is bereikt. In de mythen zien wij juist *koninginnen* geschaakt worden. Er zijn boeken vol te schrijven met voorbeelden.<sup>15</sup> Hier ligt ook een historische omslag; de mythen geven de sleutel.

### 3 herfst

#### mannen schrijven geschiedenis

Officieel begint de geschiedenis wanneer de geschiedschrijving begint. Dan pas zijn er geschreven bronnen. Net alsof niet-geschreven bronnen minder waard zijn. Het leren schrijven gaat samen met de groei van staten waar *koningen* de macht hebben. Zij stellen *mannen* aan die ambtenaar en *schrijver* zijn. De oude verhalen die worden opgeschreven en als mythen de geschiedenis ingaan, zijn vanuit een politieke agenda aan de maatstaven van het vaderland aangepast. Het is *propaganda*. Lees het verhaal in Egypte en met name Babylon er op na. De oude vrouwvriendelijke mythen worden herschreven vanuit de wens de nieuwe toppositie van de staatsgod en zijn koning te rechtvaardigen.<sup>16</sup>

Het goddelijk vrouwelijke wordt in Babylon steeds negatiever afgeschilderd totdat het demonische vormen aanneemt. Het degradeert tot een soort duivel, een wezen dat in de onderwereld leeft. Helaas worden deze motieven *overal* overgenomen, *ook* in de scheppingsverhalen van de bijbel. Dit proces kun je in het boek volgen. De omslag voltrekt zich in Noord-Mesopotamië. Van daaruit gaat het naar Kanaän, Griekenland en Israël.

Is het niet merkwaardig dat *mannen* de geschiedenis laten beginnen als de *man* gaat schrijven? Alsof de periode daarvoor niet belangrijk is! Daar zit hem nu juist de valkuil. Als je de voorgeschiedenis of prehistorie verwaarloost omdat het verleden van de *mens* pas belangrijk wordt wanneer de *man* gaat schrijven,

dan laat je het leeuwendeel van de geschiedenis van de mensheid links liggen. Je richt je uitsluitend op de laatste drieduizend jaar. Je krijgt alleen het vaderland met een koning en een staatsgod in het vizier. Je verliest het moederland met God de moeder en de moeders, haar koningin en haar priesteres uit het oog. Sla de geschiedenisboeken en handboeken maar na; je leest er niets over. Dit stuk verleden is een blinde vlek geworden. De geschiedschrijvers richten zich met name op de politieke en militaire geschiedenis van de staat. Dát wordt belangrijk gevonden. Ná hen doen veel wetenschappers die de oude culturen bestuderen, hetzelfde. Het zijn immers geschreven bronnen. Dáár liggen de harde feiten opgeslagen. Ze missen daardoor de oudere culturele ‘onderlaag’.

Wat gebeurt er nu werkelijk wanneer *de man* geschiedenis gaat schrijven en men in de moderne geschiedenisboekjes pas dán de beschaving laat beginnen? Wanneer de man gaat schrijven ontstaat er een soort analfabetisme voor de *beeldtaal* van de oude beschavingen. Men schrijft vanuit een *angst* voor het archaïsch bewustzijn. Men matigt zich een soort hautain meerderwaardigheidsgevoel aan van waaruit men het archaïsch bewustzijn van oude moederculturen negatief afschildert. Is het uitsluitend onwetendheid? Begrijpt men werkelijk niet dat het patriarchaat niet uit zichzelf ontstond, maar slechts een historische reactie was op een voorgaand stadium, een bloeiperiode?

Godinnen uit het moederland heeft men eerst vermoord en daarna doodgezwegen. Dat is na al die nieuwe archeologische vondsten met die overvloed aan vrouwelijke kunst afgelopen. De wedergeboorte wordt door vele traditioneel denkende archeologen nog altijd ontkend. Zelfs als men vrouwen centraal stelt in de *religie* van oude en nieuwe steentijd, wil men niet aan de eventuele consequenties voor de rest van de maatschappij.<sup>17</sup> In de oertijd is dat wat wij later als religie gaan beschouwen geen apart domein in de maatschappij. In de oertijd is er die samenhang van allerlei belevingswerelden. Je kunt opgraven wat je wilt, als je echter geen oog hebt voor de taal der symbolen en niet symbolisch leert denken, zul je de oercultuur van het land waar moeders belangrijk zijn, nooit in je bewustzijn toelaten.

### het schrift ontstaat

In de loop van brons- en ijzertijd gaan de mannen schrijven. In het boek wordt dit moment waar mogelijk opgespoord. Iedere keer weer blijkt dat mannen zich ontwikkelen en vrouwen niet.<sup>18</sup> Scholing wordt de vrouwen op de enkele uitzondering van de koningsdochter of de dochter van de geleerde vader na, bewust onthouden.<sup>19</sup> Het was moeilijk gegevens hierover te vinden. Het was zoeken naar de spelden in de bekende hooiberg. Maar ze waren er nog. Vrouwen blijven steken in het archaïsch bewustzijn en ontwikkelen zich niet met de mannen mee. Ze verliezen hun economische zelfstandigheid en hun waardigheid. Zij worden steeds minder gerespecteerd.

We zijn gewend te spreken van *schriftloze* godsdiensten en godsdiensten van

het *schrift*. Godsdiensten van het *heilige boek*. Het is een onweerlegbaar feit dat binnen de godsdiensten van het schrift de vrouw van onderricht en kennis onthouden wordt. *Het priesterschap gaat over van vader op zoon*. De dochter is te vaak in haar leven onrein, bijvoorbeeld als zij ongesteld is of baart. Het is zo in China. Het is zo in India. Het is zo in Arabië. Het is zo in Israël. Het is zo binnen het westerse christendom in Europa, waar vrouwen geen priester maar later wel dominee kunnen worden. Met de positie van de vrouw wankelt en verdwijnt ook die van God de moeder.

## 4 winter

### de volksgodsdienst in beeld

Het wordt kil en koud voor het vrouwelijke. Wij gaan vanaf 1000 v. Chr. ijskoude ijzeren tijden in. Het onderzoeken en wegen van de getalsverhoudingen in de vrouwelijke en mannelijke kunst blijft belangrijk in deze ijstijd die het vrouwelijke nu ingaat. Eén enkel voorbeeld. In de bijbel is het vrouwelijke weggeschreven en zoekgeraakt. Leg je daar de duizenden opgegraven beeldjes van de grote godin van Israël die thuis in de huizen door de vrouwen gebruikt zijn, naast, dan weet je dat het beeld dat de bijbelbewerker geven, niet klopt met het geloof en de rituelen van het volk en de vrouwen. Ze hebben de teksten achteraf herzien. Propaganda wordt tot ideologie en daarna tot theologie. Wanneer je de officiële bronnen van de staatsgodsdienst aan de volksreligie en de religieuze volkskunst toetst, ontdek je in de teksten een vertekend beeld.

Ondanks bewerkingen en aanpassingen vormen de heilige boeken van de godsdiensten van het schrift een rijke bron. Er wordt in dit boek aferekend met de mythe, dat een mythe maar een mythe is, die je niet serieus moet nemen, aferekend met de mening dat de mythe niet kan dienen als historische bron. Met anderen wordt het standpunt ingenomen dat een mythe een neerslag is van een veel oudere mondelinge traditie waarin historische figuren optreden die later tot mythe zijn geworden.<sup>20</sup> Het zijn vertalingen die je moet leren terug te vertalen tot je bij de oude versie komt. Wanneer mannen de zoveelste versie gaan opschrijven, sneeuwt de oudere vrouwvriendelijke traditie in de vrieskou van het vaderland onder.

### de mythe als historische bron

Om deze degradatie van het vrouwelijke scherp in beeld te krijgen, worden oudere mythen naast jongere uit één en dezelfde cultuur gelegd. Dan blijkt dat hoe later je in de geschiedenis komt, hoe negatiever het vrouwbeeld wordt. Daar is ieder het – ook binnen de traditionele wetenschap – over eens.<sup>21</sup> Tot dusver hebben de meeste wetenschappelijke onderzoekers dat als vanzelfsprekend beschouwd. *Dat was nu eenmaal zo*. Je weet niet beter. Het lijkt zo te horen en altijd zo geweest te zijn. Je krijgt het geleerd van de antieke mannen

die ooit geschiedenis schreven. Je krijgt het geleerd van de mannen die deze mannen hun leven lang in hun studeerkamers bestuderen. Het is een vicieuze cirkel. Heb je de moed buiten je specialisme verder terug te gaan in de tijd, dan ervaar je het alternatief van de moeders. Dan blijkt pas hoe heftig en schokkend voor het vrouwelijk geslacht de omslag naar het vaderland geweest is.

Wanneer de geschiedenis begint (!) en we het land der vaders bereiken, vervagen de figuren van de ene godin, van de drie godinnen waaruit haar maangestalte is opgebouwd. Vervaaft de figuur van de koningin-hogepriesteres. Vervagen de figuren van haar priesteressen. Aantallen priesteressen verminderen. Hun functies worden minder 'zwaar'. Vrouwen verdwijnen naar de onderste regionen van het priesterschap of raken aan nog lager wal als acrobates en muzikantes. Men ervaart de heiligende werking van muziek niet meer. Het wordt bijzaak en louter franje. Het beeld van de vrouw in de kunst wordt kleiner. Je gelooft het niet maar het beeld van de vrouw krimpt! Met het afnemen van het respect wordt zij letterlijk kleiner en minder vaak afgebeeld. Zij houdt zich niet meer bezig met het trainen van haar atletisch lichaam. Nee, binnenshuis versombert zij. Zij verlept. Het is nu de buitenkant die met kunstgrepen als poeder en kleurstof moet worden 'opgemaakt'. Tot meerdere eer en glorie van haar Heer gemaal, die er zoals wettelijk wordt toegestaan een keur van courtisanes, concubines en slavinnen op na houdt. Lees het schokkende hoofdstuk over Gaia van Griekenland er maar op na. Maar het is opnieuw een universeel verschijnsel.

## **5 een nieuwe lente**

### het einde van het vaderland

Het einde van het vaderland kondigt zich mondiaal aan.<sup>22</sup> Er is echter nog veel wat ons dwarszit. Er zijn in onze westerse taal, cultuur en religie tal van 'aanslibbels' waar men zich niet direct van bewust is. We weten ook dat het in de niet-westerse wereld veel minder rooskleurig gesteld is met de wedergeboorte van het vrouwelijke.

We zijn in het verleden heen en weer geslingerd. We kwamen vanuit het westen en gingen naar het oosten. Wij kwamen van links en gingen naar rechts. Wij kwamen van binnen en gingen naar buiten. Wij gingen van beneden naar boven. Wij vertrokken vanuit aardegoden en gingen vervolgens goden zó hoog op een voetstuk zetten en zó ver van ons vandaag denken dat het voetstuk tot in de hemel reikte. Wij gingen ze ophemelen...

### de omslag is het beste bewijs voor het moederland

De omslag van moeder- naar vaderland is het beste bewijs voor het bestaan van een moederland. De vaders hebben ergens op gereageerd. Zij vormen de anti- these op de these, de antipool op de pool, zij vormen de min bij de plus of

omgekeerd. Het vaderland is het door de vaders bedachte alternatief op het moederland. In het naschrift volgt een lijst van tegenstellingen tussen het moeder- en het vaderland met verklarende theorieën.

Maar waarom al die moeite om de tegenpolen in kaart te brengen? Het gaat om het volgende. De slinger zwiept van links naar rechts. Het doel is in het midden uit te komen. Het doel is in balans te komen. Het mannelijke met het vrouwelijke te verenigen en een heel mens te worden. Daarvoor is nodig het vrouwelijke eerherstel te geven en het ons opnieuw te herinneren. Het moederland te kennen.

### thuiskomen

In het vaderland is God de moeder verkracht en vermoord. Zij leek wel dood. Dat lijkt maar zo. Zij leeft voort in haar symbolen. Daar geeft dit boek voorbeelden van. Laten wij hopen dat wij haar symbolen weer leren verstaan. Maar dan moet je wel het alfabet der vrouwelijke symbooltaal leren kennen. Het opnieuw leren *herkennen*. Daarover gaat dit boek.

Er is ooit een gouden land geweest waar het vrouwelijke in eenheid en verbondenheid met het mannelijke leiding geeft. Daarna is er de omslag naar het mannelijke. Er zijn tal van omslagen en omkeringen. Het vrouwelijke krijgt het hard te verduren. De eenheid en vrede maken plaats voor verdeeldheid en strijd. Onze herinnering is beperkt tot deze ijzeren tijd. Wij zijn de gouden tijd vergeten. Dit boek wil de omslag van goud naar ijzer in beeld brengen.

Het is nodig ons te herinneren en schoon schip te maken. Vrouwen, mannen en hun kinderen, allen zullen er uiteindelijk beter van worden. Wij willen niet in tegenstellingen blijven hangen. Wij moeten verder. Na het moeder- en vaderland doorkruist te hebben, komen wij eindelijk in het thuisland aan. De slinger is in balans. Wij zijn in ons Zelf thuisgekomen.